

SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROJESİNİN İLAÇ, ECZACILIK ve SAĞLIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ

Öğr.Gör. Bülent KIRAN
Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı
2006

Sağlık Giderleri Neden Artıyor ?

- Demografik Değişiklikler; ortalama yaşam süresinin uzaması
- Kronik hastalıklarda ki artışlar
- İleri-pahalı teknoloji kullanımında ki artış
- Toplumun erişilebilir sağlık olanaklarını kullanma düzeyindeki artış

Küresel Sermaye İlaç-Sağlık Sektöründe Nasıl Çalışıyor?

- Gerek ülkemizde, gerekse AB ülkelerinde;uluslararası sermaye, birleşmeler ve satın almalar yoluyla karlı bulduğu ilaç sektörünün **hem üretim ,hem de dağıtım kanallarında** ulusal ilaç üretici ve dağıtıcılarını birer, birer ortadan kaldırarak,sektöre tamamen egemen olma yolunda hızla ilerlemektedir.
- **Dünya İlaç Pazarı'nın % 65'i 20 Dev İlaç Şirketinin elindedir.**

Dünya İlaç Pazarına Hakim 20 Şirket

- 1.Pfizer 46 Milyar 133 Milyon USD
- 2.GlaxoSmithKline 31 Milyar 417 Milyon USD
- 3.Sanofi-Aventis 29 Milyar 596 Milyon USD
- 4.J&J 22 Milyar 128 Milyon USD
- 5.Merck & CO 21 Milyar 494 Milyon USD
- 6.AstraZeneca 21 Milyar 426 Milyon USD
- 7.Novartis 18 Milyar 497 Milyon USD
- 8.Bristol-Myers Squibb 15 Milyar 482 Milyon USD
- 9.Roche 13 Milyar 840 Milyon USD
- 10.Lilly 13 Milyar 059 Milyon USD

Dünya İlaç Pazarına Hakim 20 Şirket

- 11.Wyeth 13 Milyar 021 Milyon USD
- 12.Abbott 11 Milyar 462 Milyon USD
- 13.Takeda 8 Milyar 538 Milyon USD
- 14.Boehringer-Ingelheim 7 Milyar 667 Milyon USD
- 15.Schering-Plough 6 Milyar 417 Milyon USD
- 16.Bayer 5 Milyar 529 Milyon USD
- 17.Novo Nordisk 4 Milyar 848 Milyon USD
- 18. Sankyo 4 Milyar 255 Milyon USD
- 19.Schering AG 4 Milyar 171 Milyon USD
- 20.Merck KgA 3 Milyar 907 Milyon USD

Global Pharmaceutical Sales

1998 – 2005

Global Sales US\$B	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Total World Market, (current US\$)	\$298	\$331	\$356	\$390	\$427	\$497	\$559	\$602
Growth Over Previous Year (Constant US\$)	7%	11%	11%	13%	9%	10%	8%	7%

*Source: IMS Health Total Market Estimates and Global Pharma Forecasts
 (includes IMS Audited and Unaudited Markets)
 All information current as of February 27, 2006.

Küresel Sermayenin İlaç Dağıtım Kanallarını Ele Geçirme Stratejileri

- Çok uluslu ilaç üreticisi firmalar ile tekelleşme sürecindeki dağıtıcılar arasında **distribütörlük anlaşmaları** yapılarak, bazı ilaçların tamamen bir kısım tekel dağıtıcıların kontrolüne girmesi sağlanmaktadır.

Küresel Sermaye İlaç Sektöründe Nasıl Çalışıyor?

- Yerel hükümetlerle işbirliğine giderek kamu ilaç üretim ve dağıtım birimlerini devre dışı bırakıyorlar;
- kamu eczanelerini satın alıp (İtalya'da belediye eczaneleri örneği) veya önce yüksek ıskonto ve uzun vadelerle ilaç satıp borçlandırdıkları **serbest eczaneleri çıkmaza** sokup, daha sonra anlaşmaya zorlayıp satın alarak **“Eczane Zincirleri”** oluşturmaktadırlar.
- Ülkemizde **SSK ilaç fabrikasının ve eczanelerinin kapatılması** bunun başka bir örneğidir.

Küresel Sermaye İlaç Pazarını Nasıl Genişletiyor?

- Oluşturdukları lobilerle, yerel hükümetleri etkileyip bir çok ilacın reçetesiz satılan ürünler grubuna (OTC) alınmasını ve bu ürünlerin eczane dışı süper marketlerde ve drog storlarda satışının yapılmasını sağlamaktadırlar.

Böylece ,tüketiciye daha kolay ulaşp daha çok satış yaparak karlarını artırma stratejisi izlemektedirler.

Küresel Sermaye İlaç Pazarını Nasıl Genişletiyor?

- Yine, IMF,Dünya Ticaret Bankası,Dünya Ticaret Örgütünde karara bağladıkları stratejik planlarını (patent, veri koruması , veri imtiyazı gibi dayatmaları) destekleyecek yasaları,ABD,AB baskısıyla önemli pazar olarak gördükleri ülkelerin yasalarına yerleştirerek ulusal firmaların rekabet gücünü ortadan kaldırıyorlar.

Küresel Sermaye İlaç Sektöründe Nasıl Çalışıyor?

- Yasalarını değiştirmeyi başardıkları ülkelerde internet üzerinden tüketicilere ulaşarak ilaç satışı yapan **“Sanal Eczaneler”** kurup işletmektedirler.
- Böylece, daha çok satışı hedeflemektedirler.

Küresel Sermaye İlaç-Sağlık Sektöründe Nasıl Çalışıyor ?

- Küresel sermaye etkisi altına aldığı yerel hükümetlerle, bir yandan sosyal güvenlik kapsamını genişleterek daha çok insana sağlık güvencesi sağlanmış görüntüsü yaratıp sistemlerinin benimsenmesini sağlarken, diğer yandan pek çok ilaç, tetkik, tedavi hizmeti bedelinin geri ödenmesini kısıtlayıcı listelerle engelleyerek, sağlık hizmetlerini özel sağlık kuruluşlarına ve özel sigortalara yönlendirmektedir .

Küresel Sermaye İlaç Sektöründe Nasıl Çalışıyor?

- Küreselleşen ilaç üretici ve dağıtıcıları için ilacın herhangi bir sanayi ürününden farkı olmayıp, ilaç sadece pazarlanarak büyük karlar bırakması gereken bir mal olarak görülmektedir.

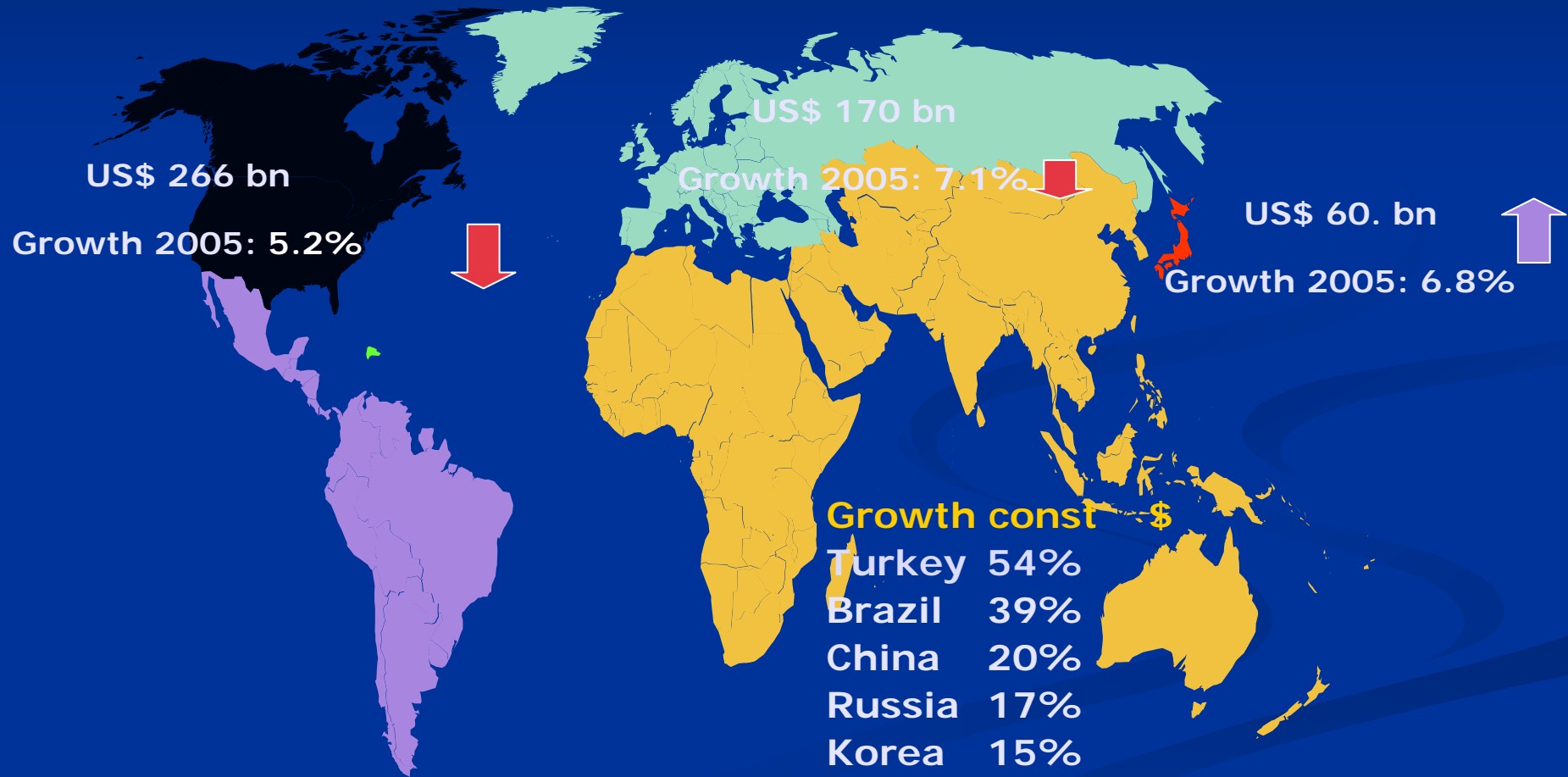

Türkiye İlaç Pazarının Küresel Sermaye Açısından Önemi Nedir ?

- Türkiye ilaç pazarı Avrupa ilaç pazarına göre **daha fazla büyüme özelliğine** sahip olup küresel ilaç tröstleri için önemli bir pazar olarak görülmektedir.

Growth

North America growth has slowed but Japan shows a positive development

Source: IMS Health MIDAS MAT Dec 2005 Preview

Global Pharmaceutical Sales by Region, 2005

World Audited Market	2005 Sales (US\$B)	% Global Sales	% Growth Year-over-Year (Constant \$)
North America	\$265.7	47.0%	5.2%
Europe	169.5	30.0	7.1
Japan	60.3	10.7	6.8
Asia, Africa and Australia	46.4	8.2	11.0
Latin America	24.0	4.2	18.5
Total IMS Audited*	\$565.9	100%	6.9%

Source: IMS MIDAS®, MAT Dec 2005

All information current as of February 27, 2006.

*Excludes unaudited markets. Sales cover direct and indirect pharmaceutical channel purchases in U.S. dollars from pharmaceutical wholesalers and manufacturers. The figures above include prescription and certain over-the-counter data and represent manufacturer prices. Totals may not add due to rounding.

İlaç Tüketiminin Ulusal Gelire Oranı

- Üretici Fiyatları/GSMH (2005 yılı-ABD Doları)
 - 1.Türkiye 1.93
 - 2.ABD 1.46
 - 3.Japonya 1.29
 - 4.Arjantin 1.20
 - 5.Kanada 1.15
 - 6.Brezilya 1.10
 - 7.Fransa 1.06
 - 8.Meksika 1.01
 - 9.Almanya 0.97
 - 10.İspanya 0.95

Türkiye 2009 Yılında Dünyanın En Çok İlaç Tüketen 10. Ülkesi Olacak

- 1. Amerika
- 2. Japonya
- 3. Almanya
- 4. Fransa
- 5. İngiltere
- 6. İspanya
- 7. Çin
- 8. İtalya
- 9. Kanada
- 10. Türkiye (2004'de 14.)

Amaç

- Bu araştırma, Sağlıkta Dönüşüm Projesi adı altında gerçekleştirilen uygulamaların İlaç-Eczacılık ve Sağlık sistemi üzerinde görülen etkilerini saptamak ve sonuçları bakımından taşıdığı anlamın daha geniş bir perspektiften yorumlanabilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem ve Gereç

- Bu çalışmada;
- Sosyal güvenlik kurumlarının 2004 ve 2005 yıllarına ait ilaç harcamalarına ilişkin veriler
- Aynı yıllara ait ilaç, eczacılık ve sağlık mevzuatında yapılan yasal düzenlemelere ait veriler
- Retrospektif ve kesitsel olarak incelenerek, tanımlayıcı bir çalışma yapılmıştır.

Bulgular:

Sosyal Güvenlik Kurumlarının 2004–2005 Yılları İlaç Harcamalarının Dağılımı

Sosyal Güvenlik Kurumu	2004 Yılı İlaç Harcaması (Milyar YTL)	2005 Yılı İlaç Harcaması (Milyar YTL)
SSK	2.7 (60 milyon reçete)	3.5 (90 milyon reçete)
Bağ-Kur	2.525	2.055
Emekli Sandığı	1.810	1.607
Yeşil Kart	0.250	0.900
Konsolide Bütçe	1.100	0.950
TOPLAM	8.385	9.012

Sosyal Güvenlik Kurumlarının 2004–2005 Yılları İlaç Harcamalarının Dağılımı

- Üretici fiyatları ile 9 milyar YTL olan 2005 yılı harcaması tüketici fiyatlarıyla 12 milyar YTL' dir. 2005 yılı rakamlarına özellikle SSK'nın eczanelere yaptığı 2-3 aylık geriden giden ödemeler nedeniyle bu rakamların çok daha yukarıda olacağı kesindir.
- Bu rakamların içinde **silahlı kuvvetlerin ve hastanelerin yaptıkları ilaç alımları dahil değildir**
- Bu alımların bedeli **1 milyar ABD dolardır.**

Türkiye'nin İlaçta Dış Ticaret Açığı Giderek Büyüyor.

- 2004 yılında ilaç ve diğer eczacılık ürünleri ithalatımız 2,5 milyar dolara ulaşırken ilaçta ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 10'un altına düşerek bu alandaki ticaret açığımız 2 milyar dolara çıktı.
- Özellikle biyotek ürün pazarının büyümesiyle Ülkemizde, ilaç ithalatı hızla artmaktadır

İlaçta Kar Paylaşımı Nasıl ?

- Ülkemizde ve AB ülkelerinde ilaç fiyat oluşumu incelendiğinde;

Üreticiler: %55-70,

Dağıtıcılar (toptancı): ~ %10 ve

Eczanelerin : %20-35

kar marjlarıyla çalışıldığı görülmektedir.

İlaçta Kar Paylaşımı Nasıl ?

Günümüzde, dağıtım kanalında yapılan küresel sermaye artık, kendine tanınan %55-70 %10 karlarla yetinmeyip, üreticilerle işbirliği içinde gözünü eczanelerin %20-35 arasındaki kar oranlarından da pay almaya dikmiş durumdadır.

Eczane Kar Haddelerinde Göreceli Düşüş Yapıldı !

- Ülkemizde 2004 yılından bu yana eczacı kar oranları giderek düşürülmektedir.
- Peşin ıskontolar %10'dan 7'e düşürüldü.
- Mal fazlaları kaldırıldı.
- İlaç fiyatına göre kademeli kar oranları getirildi.
- İthal ilaçta kar oranı %20'den % 16,6'ya düşürüldü.
- İşletme giderleri ise giderek artmaktadır.

İlaç Dağıtım Kanalında Tekelleşme

- Dağıtım kanalında yer alan ve eczacı sermayesiyle kurulan Ecza Kooperatiflerinin satışlarında da göreceli (%15) bir azalma söz konusudur.
- Öte yandan yabancı sermayeli ortaklığa giren dağıtım kanallarının pazardaki payları giderek artmaktadır.

Sağlıkta Dönüşüm Projesini Kimler Destekliyor ve İstiyor?

- Uluslar arası Para Fonu (IMF)
- Dünya Bankası
- Dünya Ticaret Örgütü
- Amerika Birleşik Devletleri
- Avrupa Birliği
- Çok uluslu emperyalist Şirketler
- Ve tüm bunların ulusal işbirlikçileri

Sağlıkta Dönüşüm Projesiyle Yapılmak istenen nedir?

- Devletin sağlık hizmeti üretiminden büyük oranda çekilerek, sadece düzenleyici olarak görev yapacağı piyasada, sağlık üretimindeki kamu payının en alt düzeye indirmesi ve sağlık hizmeti sunumundaki çok uluslu şirketlere ait özel sektör payının önemli ölçüde artırılması.

Türkiye'de Küresel Sermayenin İsteddiği Piyasa Koşulları (Dönüşüm) Nasıl Oluşturuluyor?

- SSK Hastanelerinin Devri
- SSK İlaç Fabrikası ve Eczanelerinin Kapatılması
- SSK'luların ve Yeşil Kartlıların Serbest Eczanelerden ilaç alımlarının sağlanması
- Tüm Kamu Hastanelerinin Yerel Yönetimlere Devri
- Aile Hekimliği Yasası
- Genel Sağlık Sigortası
- Emeklilik Yaşının Yükseltilmesi
- Bireysel Sigortacılığın Yaygınlaştırılması

Türkiye'de Genel Sağlık Sigortasına Geçildiğinde Kaynak Sorunu Ne olacak ?

- İşsizlik Artıyor !
- Gelir Dağılımı Daha Bozuluyor
- Yoksulluk Yaygınlaşıyor
- Reel Ücretler Geriliyor
- Sanayii Az İşgücü Kullanıyor
- Kayıt Dışı İstihdam % 50'ye Varıyor
- Vergi Yüğü Yoksulların Üzerinde
(% 75'i Dolaylı Vergi)

Genel Sağlık Sigortasına Prim Borcu olan Sağlık Hizmetinden Yaralanabilecek mi?

■ HAYIR !

SDP Kapsamında İlaç Eczacılık Sektöründeki Uygulamalar

- 14 Şubat 2004 tarihli, ilaç kararnamesi ile ilaçların fiyatlandırılmasında **referans fiyat uygulaması** başlatılmıştır.
- 2) 01 Mart 2004 tarihinde reçeteli olarak satılan ilaçlardaki **KDV oranı %8'e** indirilmiştir.
- 3) 14 Aralık 2004 tarihinde kamu ilaç alım protokolü imzalanarak **ilaç fiyatlarından %4 ila %11 arasında firma indirimi, % 3,5 oranında eczane indirimi** uygulanmıştır.

SDP Kapsamında İlaç Eczacılık Sektöründeki Uygulamalar

- 4) 01 Ocak 2005 tarihinde **reçetesiz ilaçlarda da KDV oranı %8'e** çekilmiştir.
- 5) 1 Ocak 2005 tarihinde **yeşil kartlıların ayaktan tedavilerine ait reçete bedellerinin serbest piyasadan temin edilmesi ve ödenmesi uygulamasına** başlanmıştır.

SDP Kapsamında İlaç Eczacılık Sektöründeki Uygulamalar

- 6) 10 Şubat 2005 tarihinde 4.Numaralı BÜT (Bütçe Uygulama Talimatı) ile 77 etken maddede **eşdeğer ilaç uygulamasına** geçilmiştir.
- 7)10 Şubat 2005 tarihinde **SSK'luların serbest eczanelerden ilaç alabilmelerini sağlayan düzenleme** yapılmıştır.

SDP Kapsamında İlaç Eczacılık Sektöründeki Uygulamalar

- 8) 25 Mayıs 2005 tarihinde **yeşil kart sahiplerinden %20 katkı payı alınması uygulamasına** geçilmiştir.
- 9) 01 Temmuz 2005 tarihinde **eşdeğer ilaç uygulaması kapsamı genişletilerek, 77 olan etken madde sayısı 333 etken maddede eşdeğer ilaç uygulamasına** dönüştürülmüştür.

SDP Kapsamında İlaç Eczacılık Sektöründeki Uygulamalar

- 10) 20 Ocak 2006'da Eczaneler hakkında Yönetmelik değişikliğine gidilerek; havalını, otogarlar, tren garlarında eczane açılması olanaklı hale getirildi.
- 11) 05.04.2006 tarihinde imzalanan kamu ilaç alım protokolüyle %2,5 olan ve 2005'te % 3,5 'a çıkartılan Eczane ıskonto oranları ,böylece kademeli olarak % 4,5'e kadar yükseltilmiş oldu.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- SSK mensupları ve yeşil kart sahibi vatandaşlar ilaçlarını serbest eczanelerden alabildikleri ve özel sağlık kuruluşlarında muayene ve tedavi olabildikleri ve bu uygulamaların sonraki hamlelerinde uğrayacakları kayıpların farkında olmadıkları için sistemden memnun oldular.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- SSK ilaç ihalelerine girerek, perakende satış fiyatının oldukça altında fiyatlarla ürettikleri ve pazarladıkları ilaçları satan, ancak, paralarını SSK'dan zamanında tahsil edemeyen **ilaç üreticisi firmalar ve toptan satıcı ecza depoları**, geçmişe oranla daha fazla para kazandıkları ve paralarını SSK'ya göre çok daha kolay tahsil ettikleri eczacılardan aldıkları için sistemden memnun kaldılar.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- Tasarruf tedbirleri çerçevesinde baskılanan ilaç tüketimi YTL bazında; 2005 yılında, 2004 yılına göre %7,5 oranında artarken, kutu bazında %45 oranında artmış ve bu satışlar eczaneler üzerinden gerçekleştirilerek üretici ve toptan satıcıların karlılıkları artırılırken, finansal ve işletme yükü (bürokratik işlemler, kırtasiye ve en önemlisi tahsilât yükü) eczanelere devredilmiş oldu.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- Perakende ilaç satışı kutu bazında % 45 arttı.
- Ancak Eczanelerin ekonomileri;
- Fiyat indirimleri
- Geri ödemelerdeki gecikme sorunları
- Kesilen avanslar
- İade bile edilmeden ödenmeyen reçete bedelleri nedenleriyle bozuldu.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- Bu uygulamalardan sonra eczane işletmeleri gerçek anlamda karlılıkları düşen, buna karşın iş yükleri ve finansal yükleri giderek artan kurumlar haline gelmişlerdir.
- İflas ödeme çıkmazına giren eczaneler, ipotekle yaptıkları bu işlemlerden dolayı dağıtım kanallarının ellerine geçmiştir.
- Dağıtım kanalları böylece büyük şehirlerdeki çok sayıda eczanenin bu yolla gerçek sahibi konumuna geçmişlerdir.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- Dağıtım kanallarının ellerindeki bu “**gizli zincir eczaneler**”, 2006 yılı içinde 6197 sayılı eczacılar ve eczaneler hakkındaki kanunda yapılacak düzenlemeyle resmiyete kavuşarak “**yasal zincir eczaneler**” haline getirilmesi planlanmaktadır.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- 20 Ocak 2006 tarihinde havaalanı, otogarlar, tren garlarında eczane açılabilir hale getiren yönetmelik değişikliği yapılarak bu alanlarda büyük sermayenin kullanımına açılmıştır.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- Resmi hastaların ve özellikle SSK'lı hastaların özel hastanelerde muayene ve tedavi olmalarını sağlayacak düzenlemelere gidilmesiyle 2005 yılında özel sağlık sektörü ciro bazında %100'ün üzerinde bir büyüklüğe ulaşmıştır.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- Genel Sağlık Sigortası :
- Öncelikle tüm vatandaşlar sigortalı yapılacak, süreç içinde genel sağlık sigortası sisteminin kaynak yetersizliğini gerekçe gösterilerek, pek çok tedavi, tıbbi girişim, ortez, protez ve farmasötik ürünlerin bedeli ödenmeyecek negatif listelere alınacak ve vatandaşların bu hizmetleri alabilmeleri için **ek maliyetler** ödemek zorunda bırakılacaklardır.

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- Ek maliyetler ;
- sağlık giderlerine katılım paylarının artırılması,
- bedeli ödenmeyen sağlık-ilaç harcamalarının doğrudan hasta tarafından karşılanması
- özel sağlık sigortası poliçelerine ödenecek primler olarak karşımıza çıkarılacaktır.
- (Bu yönde ki gazete ilanları şimdiden başlamıştır)

Uygulamaların Sonuçları ve Gelecek Perspektifler

- **SONUÇ:**
- SD projesi tüm sağlık, ilaç ve eczacılık hizmetlerinin büyük sermayeye açılımını sağlayan,
- sağlığı sosyal bir devlet hizmeti olmaktan çıkartıp, alınıp satılan bir meta haline dönüştüren,
- vatandaşı müşteri, sağlık çalışanlarını da büyük sermayenin emrindeki emekçiler konumuna getiren bir proje olduğu yönündeki savları doğrulayan bir görüntü ortaya koymaktadır

**SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROJESİNİN
İLAÇ, ECZACILIK ve SAĞLIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ**

Teşekkürler...

**Öğr.Gör. Bülent KIRAN
Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı
2006**